

Povod izgredom je torej velika beda, ki se na Ruskem seli iz kraja v kraj, ter docela ne umre nikdar. Veliki vojaški oddelki so v nemirnih krajih. Tudi generalni guverner iz Kijeva, general Dragomirov, je potoval v nemirne kraje. Tako je na Ruskem sedaj vse puntarsko. Tvorniški delavci v Moskvi in okolici so začeli štrajkati. V cvetnem tednu so se delavci zbrali na velikem ljudskem trgu ter razgrajali. Policija ni opravila ničesar, zato je prišlo vojaštvo, peš in na konjih. Vnel se je boj, v katerem so bili ubiti in ranjeni delavci in vojaki. Naslednjega dne so se izgredi ponovili, in vojaštvo je moralo zopet posredovati. V Moskvi se boje novih nemirov za rusko Veliko noč, ker tudi po drugih mestih med delavci vre. Delavci v Peterbugu in okolici naznanjajo da se začne dne 1. maja t. l. generalni štrajk, ako se njih zahtevam ne zadosti.

Vojna v južni Afriki. — Iz Londona poročajo, da se je predsednik Stein z voditelji Burov in z lordom Kitchenjem glede miru docela dogovoril ter da se pripelje v Evropo, kjer stopi v dogovor s Krügerjem. Stein in Krüger bi imela torej končno posvetovanje glede mirovnih pogojev. — Drugi viri pa trdijo, da Buri na mir več ne mislijo, ker jim je Botha sporočil, da jim Angleži neodvisnosti ne priznajo. Buri pa brez neodvisnosti miru ne sklepajo. Iz Amsterdama poročajo, da vlada v Kaplandiji veliko razburjenje, ker angleška vlada Kaplandcem, ki so Bure v vojni podpirali, noče priznati amnestije. Zato se bo vojna nadaljevala. Sploh se širijo glasovi, da tistih mirovnih pogojev, ki so jih dognali voditelji, Buri ne sprejmo, ter da se ostala pogajanja brezuspešna.

Boj proti terminski kupčiji.

I.

Meseca decembra je dunajska poslanska zbornica s pregromno večino, namreč z vsemi proti 7 glasom, sprejela predlog, s katerim se je zahtevala odprava terminske kupčije in s katerim se je naročalo narodnogospodarskemu odseku, naj predloži do konca meseca januarja popolno odpravo terminske kupčije obsezajoč zakon.

Ta rok je že davno potekel, a vender narodnogospodarski odsek še doslej ni izpolnil svoje naloge.

Po dolgotrajnih posvetovanjih in prepirih ter neštevilnih kompromisih je ta odsek naposled skrpal zakon, ki ne obsega popolne odprave terminske kupčije na žitni borzi, vsled česar je prvotni poročevalec, slovenski poslanec dr. Ploj odložil poročanje.

Kaj je pač vzrok odsekove neposlušnosti in vladnega odpora glede popolne odprave terminske kupčije, ko sicer zlasti vlada tako rada ustreza vsem zahtevam agrarcev? Ali je forumliranje tako težko ali pa naposled terminska kupčija sploh ni tisti silni sovražnik in uničevalec kmetijstva, kakor se jo vedno popisuje?

Kdor hoče odgovoriti na to vprašanje, mora pač najprej preiskati, kaj je prav za prav ta terminska kupčija, kako je nastala in kake so njene posledice. V tem oziru je enketa, ki se je vršila l. 1900 v poljedelskem ministrstvu podala obilo važnega gradiva

in je pokazala, da je terminska kupčija forma, po kateri se določa mejnarodna cena žitu in da je terminsko kupčijo ustvaril veliki kapital v svrhu svetovnega prometa z žitom.

Nastala je terminska kupčija v tistem trenutku, ko je kupčija z žitom postala svetovna kupčija, ko je nastala potreba, dobivati za prehranjenje evropskega prebivalstva žita iz prekomorskih dežel. To se je zgodilo v sedemdesetih letih minolega stoletja. Na Angleško se je že poprej dovažalo žito iz Amerike, ali sila, da je morala Evropa dobivati žita iz Amerike, je nastala šele koncem 60 let preteklega veka.

To je imelo vsakovrstnih posledic. Pred vsem je postala cena ameriškemu žitu važen faktor pri določanju cene evropskega žita in prišlo je do tega, da se je ustanavljala svetovna cena žitu, nadalje pa je ameriško žito ustvarilo nove velike nevarnosti za vso evropsko žitno kupčijo. Vsled vplivanja cene ameriškega žita na ceno evropskega žita je nastalo v sedemdesetih letih XIX. veka silni padec vseh cen, v obrambo pred nevarnostimi, grozečim od ameriške konkurence, pa se je razvila terminska kupčija.

S tem, da je žito postalo svetovno tržno blago, so prenehali vplivati na določitev cene le lokalne razmere, kakor množina pridelka, množina konsumna, prometna sredstva itd., katere okoliščine je lokalni trgovec lahko pregledal. Poprejšnje razmere, ko so ceno določevale samo lokalne okoliščine, so se premenile, čim je bilo treba dobivati žita iz Amerike, iz Indije in iz Avstralije. Pri tem je uvaževati tudi to, da se žetev ne vrši v vseh produkcijskih pokrajinah ob istem času, nego da pride pridelano žito ob jako različnih časih na trg.

Žitni trgovci so skušali na razne načine premagati nevarnosti, ki prete od tega, da se more žito iz prekomorskih dežel le jako počasno spravljati v Evropo in da se v tem času cene lahko močno spremenijo. Moderna kupčijska tehnika je v to svrhu ustanovila terminsko kupčijo. Rodil se je ta način kupčevanja v Severni Ameriki, kajti diferenca v kakovosti raznih vrst žita je v Ameriki prav majhna in se je vsled tega dala temu ustvariti nekaka povprečna tipa, kar je omogočilo razvoj terminske kupčije. Iz Amerike je bila terminska kupčija presajena v Evropo in se je tu razvila na poseben način. Kupčijska forma, ki je bila ustanovljena, da obvaruje veletrgovino pred premembami v svetovni ceni žita, je postala v Evropi sredstvo za špekulacijo z žitom. Vsled tega vpliva špekulacija prav pogostoma odločilno na ceno žita, seveda samo za nekaj časa, kajti naposled zmaga vender-le naravni zakon, ki določuje cene raznim pridelkom. Vplivanje špekulacije na ceno se je začelo tedaj, ko so cene evropskega žita posebno močno padle. Agrarci menijo, da je špekulacija povzročila padanje žitnih cen, ne dejstvo, da je prekomorska produkcija zadobila odločilni vpliv na cene. Vsled

tega so začeli boj proti terminski kupčiji in v Nemčiji dosegli, da se je ta kupčija prepovedala.

(Konec prih.)

Pridelovanje krme na polju.

Sedanje gospodarske razmere kažejo, da je najboljša za kmetovalca, ako redi mnogo živine, za kar pa se je treba preskrbeti z zadostno krmo. Spreminjevanje njiv v travnike se še nekako z nezaupanjem gleda, temu so mnogo kriva slaba travniška semena, kajti pri nakupu se večinoma gleda na ceno, ne pa na dobroto blaga. Toda delavske razmere bodo silile posestnike, da prirede njive v travnike, kajti pridelovanje žita pri dragih plačah onemogoči obstanek kmetij popolnoma.

Pri naročitvi semen naj se ozira v prvi vrsti, kaka je zemlja, ali je peščena, rahla, ilovnata ali obratno vlažna, težka itd. Potem se je treba ozirati na namen, katerega hočemo doseči, ali želimo mešanico samo za 1 do 2 leti, ali lucerno za svežo krmo ali travnik za kratko ali pa za stalno. Na mnogih krajih, kjer uspeva domača detelja slabo, je vedno bolje primešati še kako hitro rastočo travo, kakor laško ljuliko ali mačji rep. Na težki, vlažni zemlji je dobro, domačo deteljo nadomestiti s švedsko. Najboljši uspeh dosežemo, ako zmešamo obe travi. Pridetek zmesi je gotov in se ni bati kake pozeblin ali kacega plevela, kakor predenice. Krma iz tacih zmesij je tudi boljša od same detelje. Ako želimo dvojno zmes, tedaj se vzame za 1 ha:

1. za rahlo zemljo: domače detelje 20 kg, laške ljulike 8 kg.
2. za težko zemljo: domače detelje 20 kg, mačjega repa 3 kg.
3. za težko, vlažno zemljo: švedske detelje 12 kg, mačjega repa 3 kg.

Najbolja pa je zmes iz vseh 4 vrst in sicer: domače detelje 16 kg, švedske detelje 4 kg, mačjega repa 3 kg, laške ljulike 6 kg.

Za svežo krmo pa je prevažna rastlina lucerna, ki lahko raste z najboljšim uspehom 20 let, ako pravilno ž njo ravnamo. Najboljše gnojilo za lucerno je pepel, cestnek, med umetnimi gnojili žlindra, superfosfat pomešan s kalijevo soljo, v mnogih krajih, kjer je revna zemlja na apnencu, pa je prevažno gnojilo navadno apno, ki jo posebno pospeši v rasti. Kot najboljša trava, ki naj se jej primeša, se je pokazala pasja trava (Knaulgras), ki hitro raste in vstraja stalno, kakor lucerna, ne pa laška ljulika, ki izmrje že v par letih. Vzame naj se 85 % lucerne in 15 % pasje trave in sicer za 1 ha: lucerne 35 kg in pasje trave 8 kg oziroma za 1 mernik prostora lu-

cerne 3,5 kg in pasje trave 0,8 kg. Najboljše lucernino seme je francosko, potem italijansko, ameriansko pa slabo za naše razmere. Zato naj se ne gleda pri naročitvi na ceno, nego v prvi vrsti le na blago. Ceno seme se hudo maščuje s slabimi pridelki. Lucerna je zelo važna rastlina kot sveža krma, kakor tudi kot suho seno.

Pri prirejanju njive v travnik za 5letno dobo se vzame $\frac{1}{3}$ detelj, in sicer domača, bela in švedska in $\frac{2}{3}$ trav namreč laška ljulika, francoska in angleška pahovka, mačji rep, travniška bilnica in pasja trava. Tako prirejeni travniki nam donajajo na 1 ha 70 do 100 meterskih stotov sena, ako rabimo še 2 do 3 q kalijeve soli in 4 do 5 q žlindre ali 2 do 3 q superfosfata.

Ker pa gospodarske razmere včasih zahtevajo, da spremenimo njive za vedno v travnike, tedaj moramo pri sestavi trav in detelj paziti na to, da vzamemo one rastline, ki rastejo več let. Za ta namen pride kakih 16 do 20 vrst v gotovih odstotkih v poštev. Stalen travnik je v primeri s 5letnim manj plodonosen in kaže le ondi njivo za vedno spremeniti, kjer je zemlja za obdelovanje pretežka ali prestrma.

Tudi bi bila taka naprava umestna, kjer mislimo radi prevelike daljave od posestva njivo v gozd spremeniti, na tak način bi imeli 10 let dobro košnjo, med tem časom pa lahko doraste zasajeno drevje.

Črni kirasirji.

Češki spisal V. Beneš-Třebizský. — Poslovenil D. Př.
(Dalje).

Župan se je tešil, da bodo vsaj danes brez prenočevalcev, a ko se je najslajše zazibal v to misel, je prihrumelo nekoliko Rusov s kapitanom na čelu v sobo in zahtevalo zase in „modroplačarje“ zajutrek, obed in večerjo ob jednem.

Kmetica je dobro vedela, kaj pomeni zajutrek, obed in večerjo kuhati zajedno. Pol neček je napolnila z moko, namesila in navalila cmokov, kakor hlebe, a ko je začela voda v kotlu sikati, je skuhala cmok za cmokom; kozaki segali so sami po njih, niti učakati niso mogli, a siromaki Francozi so sedeli pri vratih in upirali oči v kotel in krčevito stiskali svoje ustnice.

Najbolj v ozadju je želel mlad gardist in se opiral ob duri. Na gornjih ustnicah mu je ril jedva mah izpod kože, na prsih je nosil trak častne legije v desnici pa je vihtel zasukan kol. Njegovo sivo oko je gledalo topo v zrak, skoro brezčutno, tuintam so zašepetale njegove lepe ustnice, toda neumljivo in le za trenutek.

predrznostjo, s katero se ali vsled pomote ali nerazumevanja ali vsled hotenega namena slučajne besede ali slučajni dogodki širijo kot laži in očitanja, ki so zločinska. Organiziral se je cel zistem ovaduštva, pretika se moje privatno življenje ter se vlačijo celo najintimnejše rodbinske zadeve z nesramno zlobnostjo in s čudovito opravljenostjo v javnost, in svet bo strmel, kako sramotno bodo stali oni, ki se zaganjajo sedaj z navidno toliko zmagovitostjo name, da bi me uničili politično in fizično. Očividno upajo, da se utrudim radi strašne gonje ter da omagam pod kopico sramotenja in blatenja ter se umaknem in pustim svojim nasprotnikom, da triumfirajo. Ali sedaj naj pride karkoli; nadaljeval bodem vsiljeni mi boj brezobzirno in končno se pokaže, kdo obleži. Svoje prijatelje pa prosim, naj mirno čakajo, da se stvari razvijejo! — Wolf torej v istini strašno grozi. Kaj bo, kaj bo! Ali naj se sodi o Woltu karkoli, istina je, da njegovi sovražniki le oddaleč namigujejo in prikrito napadajo, pozitivnega pa vendar ne povedo ničesar gorostasnega. To za lovce „volka“ ni baš znamenje posebnega junaštva. Zato pa so ti lovci v nedeljo razgnali velik shod, ki ga je priredil Wolf na Dunaju.

Vojna v južni Afriki. — Krüger proglašja vse ugodne vesti o mirovnih pogajanjih z Buri kot angleške časnikarske race, katere izpušča v svet vlada, da preslepi angleški narod povodom kronanja kralja Edvarda z navideznim mirom, po katerem vse hrepeni. Obljuba burskih voditeljev, da poprašajo glede miru svoje oddelke, je bila gola formalnost. Krüger je prepričan, da se mir na podlagi sedanjih angleških propozicij ne sklene. 15. maja se snide v Vereenigingu (južne Pretorije) okoli 200 burskih delegatov. Vsi oddelki bodo zastopani. Glasovanje bo tajno. Angleži upajo, da se izreče večina za mir; mogoče pa je, da ostane par sto Burov nespravljenih ter se zatečejo v gore. S temi pa bo v par tednih vojne konec. Dpisnik „Daily Telegrapha“ poroča iz Pretorije, da se zbirajo burske čete neprestano ter jim vodje stavijo vprašanja. Dewet je povsod ter daje svojim rojakom docela resnična pojasnila o položaju. Dewet je baje za mir (drugi pravijo, da je za vojno), Delarey pa je izjavil, da se ukloni večini. Reitz in Jacobus sta sedaj pri Beyersu. Burske žene v zahodnem Transvaalu se hočejo vrniti na svoje farme „Daily Mail“ graja vojno upravo, da je s slabim gospodarstvom ter z neugodnimi pogodbami zakrivila izgubo mnogih milijonov funtov šterlingov. Goljufije pri nakupu konj in živil se bile velikanske.

Boj proti terminski kupčiji.

II.

Izkušnja priča, da zakon, s katerim se je v Nemčiji prepovedala terminska kupčija, ni na kupčijo samo nič vplival in ni rodil tistega sadu, ki se je pričakoval. Žitne cene vsled tega niso poskočile, veletrgovina pa je terminsko kupčijo le v formi premenila v takoimenovani „Lieferungsgeschäft“. Jediní uspeh nemškega zakona je bil, da je mnogo malih žitnih trgovcev propadlo, ker se v prehodni dobi — od odprave terminske kupčije do udomačenja nove forme velekupčije z žitom — niso mogli orijentirati o cenah na žitnem trgu.

Tudi pri nas — kjer se vse posnema, kar se godi v Nemčiji — se je že pred leti začel boj proti terminski kupčiji. Ta boj je pospeševalo posebno obče

znano dejstvo, da je spekulacija na žitnih borzah na Dunaju in v Budimpešti zadobila najodurnejšo, naravnost sleparsko obliko. Agentje so potovali po vseh vaseh in z lažnjivimi obetani zapeljevali posestnike, rokodelce, trgovce, učitelje, zdravnike, duhovnike in pisarje, da so spekulirali na žitni borzi. Na borzo so se tudi zatekli plavokorni kvartopirci iz dunajskega jokaykluba in stalni obiskovalci totalizatorja pri vseh velikih dirkah. „Odličen“ aristokrat, knez Fürstenberg, se je dal celo pregovoriti, da je posodil svoje ime za uprizorjenje „ringa“ v svrhu umetnega podražanja turšice.

Kakor vedno in povsod, so bili spekulanti na posled žrtve nekaterih brezvestnih borznih matadorjev, ki so zapeljane ovčice z dežele prav nekrščansko odrli. Marsikako posestvo je prišlo na boben, marsikaka hiša je dobila novega lastnika, marsikaka prejšnja ugodna eksistenca je bila uničena.

Zakonodajstvo je na različne načine poskušalo, omejiti to igralsko besnost, ki je prešinila tako široke sloje; zlasti je poskušalo to doseči z omejitvijo kompetence borznih razsodišč in to poslednje je tudi dosti zaleglo. Največ je seveda zaleglo to, da je bilo na stotine ljudi prav pošteno ogoljufanih. Ta izgled je bil premnogim v svarilo. Borzna spekulacija z žitom se je s tem vsaj deloma omejila; odpravila se sploh nikdar ne bo, kajti oblika vsake kupčije se lahko preminja, vsaka kupčija lahko zadobi drugo obliko, ne da bi se v bistvu dosti premenila. Tako je tudi s terminsko kupčijo, oziroma s spekulacijo na žitni borzi; terminska kupčija se lahko zatere, a spekulacija bo ostala tudi v tem slučaju, samo izvrševala se bo v drugi obliki.

Oblika kake kupčije pa nikdar ni odločilna za ceno blaga. To more misliti samo nevednež, a da je teh dosti na svetu, o tem smo menda vsi jedini. In dokler bo terminska kupčija v Ameriko dovoljena, se bo tudi pri nas v bistvu vsa žitna kupčija vršila v tistem smislu, če tudi v drugi obliki: terminska kupčija bo posredovalec pri določitvi svetovne cene žita. Veletržcem se ne bo slabo godilo, tudi če se terminska kupčija prepové.

Kar pa bi bilo nujno potrebno, je to, da se reformirajo žitne borze in sicer na ta način, da zadobe žitne ali sploh kmetijske zadruge vpliv na določitev cen. S tem bi bil upeljan na borzo nov, zdrav, dober element in s tem bi tudi združništvo dobilo trdno podlago, mej tem ko visi sedaj v zraku.

Glogov belin.

V nekaterih letih se prikažejo na hruškah, jablanah in češpljah (slivah) v velikanskem številu zelo